

FROLAND KOMMUNE

HANDLINGSPLAN 2023 - 2026

VÅGE Å SE, TØRRE Å SPØRRE - MOT TIL Å HANDLE
HANDLINGSPLAN MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

INNHold:

Nullvisjon	3
Meldeplikt og avverge	4
Definisjon på vold	5
Dette vet vi om omfanget av vold i nære relasjoner	6
Ungdata undersøkelsen 2022	7
Vold mot særlige utsatte grupper	8
Vold mot eldre	9
Vold mot mennesker i aktiv rus	9
Oversikt over hjelpetilbud i Froland og Agder	10
Ha mot til å handle!	13
Handlingsveiledere	15
Nettressuser	17
Forankring i nasjonale, regionale og lokale planer	18

Revisjon av planen

I følge Tverrfaglig arbeid med vold i nære relasjoner anbefales det å ha en plan for evaluering av tiltakene og planen som helhet.

I Froland kommune er Handlingsplan mot vold i nære relasjoner vedtatt for en 4-års periode.

Bruk av tiltakskortene skal evalueres av hver virksomhet en gang i året. Planen revideres hvert 4. år og ellers ved behov. Virksomhet Familiens hus har ansvar for revidering. Alle virksomheter har et ansvar for å melde inn behov for revisjon.

Nullvisjon:

Alle har rett til liv, frihet og personlig sikkerhet – fri fra vold og overgrep!

Utøvelse av vold er straffbare handlinger i strid med norsk lov, og et angrep på grunnleggende menneskerettigheter. Det er et alvorlig samfunnsproblem både ut fra helse-, likestillings-, oppvekst- og livsløpsperspektiv. Vold skal ikke unskyldes eller bortforklares som et kulturfenomen, eller annet som kan bidra til noen form for legalisering.

Formål

For å forebygge og å avdekke vold i nære relasjoner, vil Froland kommune øke kunnskapsnivået til kommunens ansatte. Vi vil videreutvikle samarbeidet mellom faggrupper og instanser og forvaltningsnivå, slik at innbyggere får nødvendig hjelp og beskyttelse i tillegg til tilrettelagt og helhetlig hjelpetilbud. Vi skal ha bevissthet om at vold utøves i alle samfunnslag, mot både barn og spedbarn, kvinner, menn, gamle som unge. Vold og overgrep påfører betydelig lidelse og de helsemessige konsekvensene kan være omfattende og potensielt livstruende. I tillegg til de store konsekvensene for den enkelte, har vold og overgrep også store samfunnsøkonomiske kostnader. Vi ønsker å formidle en holdning om nulltoleranse mot vold og seksuelle overgrep.

Kunnskap, tverrfaglig samarbeid og tidlig innsats

Nasjonalt kunnskapscenter for vold og traumatisk stress' forekomststudie (2014) har avdekket at et betydelig omfang av den norske befolkningen opplever vold i nære relasjoner, og at det kan ramme uavhengig av alder, sosial status og deltagelse, og kultur. Det er fremmet behov for å styrke arbeidet med å forebygge og avdekke vold og overgrep innen alle tjenester i helse, levekår, oppvekst og kultursektoren. Planen omfatter derfor mål og tiltak mot vold i nære relasjoner i et livsløpsperspektiv for alle innbyggere.

Handlingsplanen inneholder grunnleggende kunnskap om vold og overgrep, bekymringstegn og hva man skal gjøre når en bekymring oppstår. Planen omfatter alle typer vold og den skal være et verktøy for å forhindre, avdekke og håndtere all form for vold i nære relasjoner. Alle må gjøre sitt for å forhindre at noen utsettes for vold, og når det gjelder barn må **barns beste** være et overordnet prinsipp.

Til deg som arbeider i førstelinjetjenesten, skoler, barnehager, aldershjem, til deg som er en venn, nabo, familiemedlem, medelev, kollega, frivillig i foreninger, menigheter eller fritidsarenaer, sammen skal vi våge å se, tørre å spørre og ha mot til å handle slik at volden opphører.

Meldeplikt og avverge

Handlingsplanen pålegger kommunen som arbeidsgiver ansvaret for å sikre at alle ansatte i kommunen har tilstrekkelig kunnskap om meldeplikten, og at de er trygge på praktiseringen av den. Videre pålegger den kommunen å sørge for at alle kommunalt ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hvem de skal kontakte ved bekymring om en innbygger de har kontakt med er utsatte for vold, eller det er spørsmål om melde- og/eller avvergeplikten er utløst. Ansatte gjennomfører obligatorisk e-læringskurs om vold hvert annet år. Ledere følger opp at kurset gjennomføres. Kommunen har også ansvar for at kommunens innbyggere har tilgang til et fullverdig krisesentertilbud.

Kommunen, i form av både barnevern, Familiens hus, psykisk helse og rus og sosialtjenesten i NAV, har også ansvar for oppfølging av voldsutsatte, deres familie og pårørende. Herunder kommer også en lovfestet plikt til å gi opplysning, råd og veiledning (helse- og omsorgstjeneste-loven §3-3, barnevernloven §6-1, sosialtjenesteloven §17) og en lovfestet rett til individuell plan (helse- og omsorgstjenesteloven §7-1, sosialtjenesteloven §28, barnevernloven §3-2a).

Husk at avvergeplikten alltid går foran taushetsplikten!

Lurer du på mer i forhold til avvergeplikten din? Se; [Avvergingsplikten - plikt.no](http://Avvergingsplikten-plikt.no)

I Froland har vi utviklet felles samtykkeskjema for alle tjenester for å legge best mulig til rette for et tverrfaglig samarbeid.

Definisjon på vold

All vold kjennetegnes av det å påføre skade eller smerte, og det å skremme eller krenke andre. Vold er mange typer handlinger hvor hensikten er å styre eller tvinge andre. Vi bruker Per Isdals definisjon på vold:

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.

Dette vet vi om omfanget av vold i nære relasjoner

Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress' forekomststudie (NKVTS 2014)¹¹ konkluderer blant annet med at vold og seksuelle overgrep forekommer relativt ofte i den norske befolkningen, og er klart assosiert med psykiske helseproblemer. De skriver videre at vold og overgrep er å betrakte som et alvorlig folkehelseproblem.

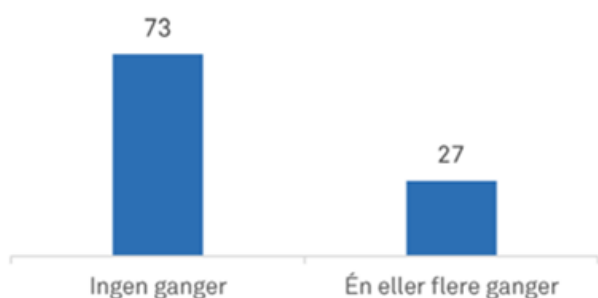
Omfangsundersøkelser gjennomført de siste årene anslår at mellom - 75 000 og 150 00 personer årlig utsettes for vold i nære relasjoner. Antall personer som utsettes for vold i nære relasjoner, er av et slikt omfang at det er definert som et samfunnsproblem i Norge. Kostnadene anslås til 4–6 milliarder kroner årlig.

Vold og overgrep mot barn og unge

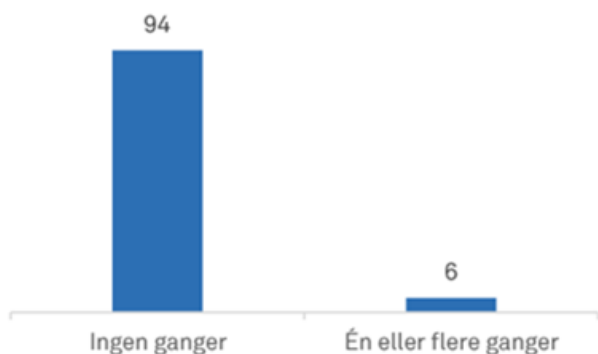
Det er utarbeidet egne tiltakskort ved mistanke om vold og seksuelle overgrep mot barn. Disse er et vedlegg til planen.

Ungdata-undersøkelsen i 2022 gir en pekepinn på omfang av ungdommenes opplevelser knyttet til vold.

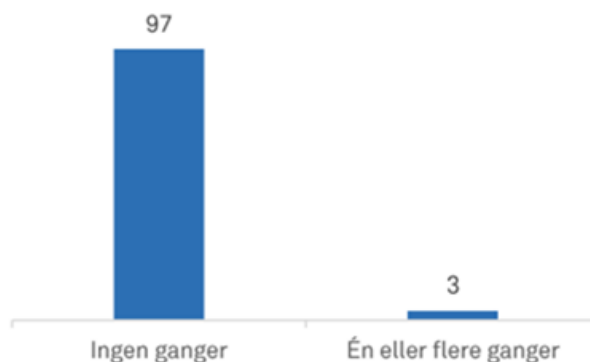
Har en ungdom slått deg, sparket deg, ristet deg hardt, lugget deg eller lignende?

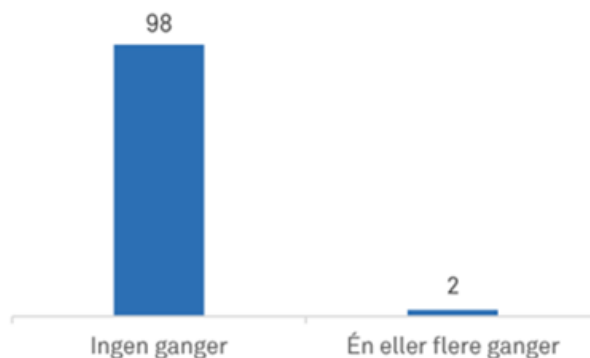
Har en ungdom med gjenstander eller våpen truet, angrepet eller ranet deg?

Har en voksen i familien din slått deg med vilje?

Har du sett eller hørt at en voksen i din familie har blitt slått, sparket, ristet hardt eller lugget av en annen voksen i familien?

Det er rimelig å anta at vold og overgrep påvirker et bredt spekter av livsområder relatert til psykisk og somatisk helse slik som funksjonsnivå, arbeidsevne, sosial støtte og livskvalitet. NKVTS, 2014

Vold mot særlig utsatte grupper

Vold mot mennesker med funksjonsnedsettelse

Personer med funksjonsnedsettelse har opp mot tre ganger så høy risiko for å utsettes for vold sammenlignet med den øvrige befolkningen. Samtidig er det færre som henvender seg til hjelpeapparatet, og volden synes vanskeligere å oppdage.

Volden rammer både kvinner og menn, men på ulik måte. Som i befolkningen generelt utsettes kvinner med funksjonsnedsettelse oftere for seksuell vold, partnervold og psykisk vold, sammenlignet med menn som oftere utsettes for fysisk vold fra ukjente.

Når det gjelder partnervold, finner sammenligningsstudier at personer med funksjonsnedsettelse har økt risiko for å også utsettes for slik vold sammenlignet med dem uten funksjonsnedsettelse.

Barn med psykisk utviklingshemning har høyere risiko for å bli utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt enn barn med andre typer funksjonshemninger. I Norge har forskning vist at døve barn er mer utsatt enn barn uten funksjonshemninger. Ofte er det ikke selve funksjonshemningen, men situasjonene eller forholdene barnet befinner seg i, som fører til økt risiko.

(Kilde: NKVTS voldsveileder) I NOU 2016: På lik linje, pekes det på at virkemidler for å forebygge vold og seksuelle overgrep er kunnskap og kompetanse til nærpå personer. Dette skjer i et samarbeid med spesialisthelsetjenesten (habiliteringstjenesten) og Statsforvalteren.

Vold mot eldre

Vold mot eldre er et problem som påvirker den enkeltes livssituasjon og helse, deltakelse i sosiale sammenhenger og funksjonsnivå for å klare dagliglivets oppgaver.

En nasjonal forekomststudie om vold og overgrep mot eldre personer i Norge avdekket at mellom 56 500 og 76 000 hjemmeboende personer i Norge har vært utsatt for vold eller overgrep etter at de fylte 65 år.

Voldsutsatte eldre kontakter i liten grad tjenesteapparatet for hjelp. (NKVTS Rapport 9/2017).

En studie fra 2019 om vold mot eldre viste at mellom 5 og 7 % hadde voldserfaring det siste året, og at utøver var i nær relasjon i ni av ti tilfeller. Personer utsatt før 65 år hadde en betydelig risiko for å bli utsatt også i alderdommen. Det var klar sammenheng mellom utsatthet for vold, helse og funksjonsnivå.

Vold mot mennesker i aktiv rus

Rusmiljøet er belastet med en økt risiko for vold, og en stor del av alle drap i Norge blir begått av rusede personer.

NKVTS har en studie av vold og rus og peker på at «Det er lite avklart hvilken tidsrekkefølge som er den primære, altså om alkohol primært er en kausal eller utløsende faktor for vold, eller om vold primært er en kausal eller utløsende faktor for alkoholproblemer, eller om alkohol og vold forsterker hverandre i en negativ spiral.»

Rapporten *Kan dem takke seg selv?* beskriver at volden ofte skjer i en nær relasjon der den rusavhengige utsettes for vold av den som har tilgang til rusmidler. Dette gjør det også vanskeligere for den rusavhengige å bryte relasjonen. Denne gruppen mennesker møter ofte fordommer i samfunnet, dessverre også fra hjelpeapparatet.

Det er også viktig å være oppmerksom på pårørende til mennesker i aktiv rus, da de ofte utsettes for vold av den rusmiddelavhengige.

Fastlegen pekes på som en viktig ressurs for å fange opp og avverge vold i nære relasjoner.

Det er viktig med samarbeid mellom fastlege, tjeneste og boligkontor, psykisk helse og rus, spesialisthelsetjenesten og politi.

Oversikt over hjelpetilbud i Froland og på Agder

Nedenfor er en oversikt over tilbud både fra kommunen og andre instanser i vår region. Vi minner i tillegg om Froland kommunes oversikt over tiltak og tjenester til barn, unge og familier. Tjenesteoversikten er en del av kommunens begynnende arbeid med bedre tverrfaglig innsats (BTI).

Familiens hus

Tidlig innsats er vår overordnede målsetting, og vi samarbeider tett med andre tjenester i kommunen. Familiens hus har en åpen dør og et samordnende tilbud med fokus på forebyggende tiltak for barn, unge og familier. Vi kan hjelpe med;

- Samtaler
- Igangsetting av tiltak
- Veiledning
- Vise vei til og samarbeide med andre tjenester og tilbud
- Foreldreveiledningsgrupper

Kommunepsykolog

Psykologtjenesten er et lavterskeltilbud til barn, unge og deres familier. Ved å sette inn tiltak tidlig, ønsker vi å forebygge at psykiske plager vokser seg store.

Skolehelsetjeneste

Alle skolene har skolehelsetjeneste med helsesykepleier. Vi driver forebyggende helsearbeid og arbeider med å fremme barns og ungdoms fysiske, psykiske og sosiale helse.

Sammen på vei

Nurse Family Partnership - NFP er et oppfølgingsprogram for førstegangsfødende som har behov for ekstra støtte i graviditet og i barnets to første leveår.

Helsestasjonen

Jordmor og legetjenesten snakker om vold i nære relasjoner, og stiller rutinemessige spørsmål knyttet til dette.

BTI – implementering av Bedre Tverrfaglig innsats.

Vi vil lage en modell for å bedre det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og unge vi har en uro eller en bekymring for. Vi vil hjelpe barn, unge, gravide og familier så tidlig som mulig. Film om BTI

Kriseportalen

Skolen bruker kriseportalen for å forebygge et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen arbeider forebyggende og om seksuelle overgrep oppdages, skal det håndteres og følges opp over tid.

Alternativ Til Vold Arendal (ATV)

ATV Arendal tilbyr behandling til voksne menn og kvinner som utøver **vold** i nære relasjoner, samt i begrenset omfang til utsatte voksne og barn. Individuell psykoterapeutisk behandling/samtaleterapi foregår poliklinisk, det vil si at du kommer til kontoret vårt for samtaler om lag en gang i uken.

Barnevernet i Froland

Barnevernet vil gjerne hjelpe tidlig, før det blir akutt, slik at det ikke blir vonde situasjoner for barn og familier. Som regel er det best at barn får vokse opp i sitt eget hjem. Barnevernet skal derfor alltid først vurdere om det er mulig å hjelpe mor eller far og hjelpe familien med å fungere bedre. Er du bekymret for et barn eller en ungdom, skal du kontakte barnevernet. Barn og ungdom kan selv ta kontakt.

Forebyggende politiarbeid

Politiet kan bistå i forebyggende arbeid ved å holde foredrag om enkelttema, drive råd og veiledning. Ta kontakt med Agder Politidistrikt.

Foreldreveiledning

Kommunen har tilbud innen foreldreveiledning. Eksempler på dette er foreldreveiledningsprogram som ICDP (International Child Development Program) og COS (Circle of Security). Ta kontakt med Familiens hus om foreldreveiledningskurs.

Konsultasjonsteamet

Konsultasjonsteamet i Agder er et tilbud til dem som arbeider med barn. Representanter for barnevern, skoler, barnehager, PPT, helsestasjon, fastleger og andre kan drøfte sin bekymring for om barn kan ha vært utsatt for overgrep og få råd om hvordan håndtere saken videre.

Minoritetsrådgiver

Minoritetsrådgivere fra IMDi finnes ved et utvalg skoler, den nærmeste finnes i Kristiansand. De har spesiell kompetanse om problemstillinger knyttet til tvangsekteskap og æresrelatert vold. Minoritetsrådgiverne jobber med å gi råd og veiledning til enkeltelever, heve kompetansen om tvangsekteskap, og tilgrenset problematikk i videregående skole, i ungdomskolen og blant foreldre.

Statens barnehus

Barnehuset ligger i Kristiansand og er et tilbud til barn og ungdom som kan ha vært utsatt for, eller vært vitne til vold eller seksuelle overgrep, der det foreligger en politianmeldelse. Tilbudet er også for voksne med en psykisk utviklingshemming. Statens Barnehus gir også råd og veiledning til privatpersoner og offentlige instanser i anonyme saker som er uavklarte.

Treff 28

Lavterskeltilbud psykisk helse og rus.

Kriseteam

Kommunens kriseteam har som oppgave å hjelpe mennesker i akutte situasjoner som i alvorlig grad rammer liv og helse. Kriseteamet skal være en ekstra ressurs når det er påkrevd med tidlig innsats i en akutt fase inntil andre hjelpesystemer kan tre i funksjon.

Stine Sofies Senteret

Stine Sofies Stiftelse tilbyr undervisning og foredrag for barn fra førskolealder, foreldre og fagpersoner. Barna skal vite hva som er lov og hva som ikke er lov, og alle voksne skal tørre å snakke med barn om vold og overgrep - samt melde fra dersom de er bekymret for et barn.

www.stinesofiesenteret.no

Familievernkontoret

Familievernkontoret er åpent og tilgjengelig for alle. Du trenger ikke henvisning for å komme til oss. Tilbudet er gratis.

www.nye.bufdir.no

Østre Agder Krisesenter

Krisesenteret er et akutt, midlertidig botilbud til alle som er blitt utsatt for vold i nære relasjoner. Krisesenteret tilbyr også dagsamtaler til kvinner eller menn som er blitt eller blir utsatt for vold, men som ikke bor på krisesenteret. Krisesenteret gir råd og veiledning og noen å prate med, hjelp til å bearbeide voldsopplevelser og annen veiledning.

Våg å se – tør å spørre!

Hvert enkelt individ har ulike reaksjonsmønstre og vil i ulik grad klare å skjule symptomer og volden de utsettes for. Volden kommer som beskrevet også i mange ulike former der flere, som psykisk og latent vold, kan være omtrent umulig å se. Om du tør å spørre, så tør folk å svare, er erfaringen fra politi og hjelpeapparatet. Vi vil presisere at punktene under ikke er et fasitsvar eller en beskrivelse av hver enkelt som opplever vold i nære relasjoner.

Ha mot til å handle!

PRIVATPERSONER

Til deg som er voksen:

Har du mistanke om at mennesker utsettes for vold eller seksuelle overgrep, eller er vitne til dette?

Ta bekymringen på alvor!

Rådfør deg med fagfolk:

- Barnevernet i Froland: 37 23 55 00
- Barnevernsvakta (kveld, natt): 95 87 96 00
- Agder Politi 02800
- Østre Agder Krisesenter: 37 01 32 80
- Alternativ til vold Arendal: 46 88 94 95
- Overgrepsmottaket i Agder: 38 07 34 00 Døgnåpent.
Nettside vi anbefaler: dinutvei.no

Til deg som er barn/ungdom:

Har du mistanke om at en venn eller medelev utsettes for vold eller seksuelle overgrep, eller er vitne til dette.

Behov for noen å snakke med?

Ta bekymringen på alvor!

Ta kontakt med en voksen du stoler på, for eksempel lærer eller helsesykepleier:

- Politi 02800
- Barnevernvakta (kveld/helg) 958 79 600
- Alarmtelefonen for barn og unge 116 111
- Familiens Hus (på dagtid) 37 50 25 70
- Statens Barnehus 992 57 161

Her kan du ringe og få råd. Du trenger ikke si hvem du er.

Nettside vi anbefaler: ung.no/vold/

**Du kan drøfte bekymringen din anonymt! Som privatperson er du ikke bundet av samme regelverk som en offentlig ansatt.
Men avvergeplikten er lik for alle.**

Å melde fra er ikke å sladre, men å bry seg!

ANSATTE

Alle ansatte i Froland kommune er personlig ansvarlig for å melde fra til politiet og/eller barnevern ved mistanke/bekymring om at et barn eller en ungdom er utsatt for vold eller seksuelle overgrep.

Drøft bekymringen med kolleger og din leder.

Kontakt for råd og veiledning:

- Barnevernet i Froland 37 23 55 00
- Familiens hus 37 50 25 70
- Agder Politi 02 800
- Konsultasjonsteamet i Agder: 466 17 930
- Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse: 46 80 90 50
- Statens Barnehus: 992 57 161

Ved mistanke om at vold/seksuelle overgrep utøves av foreldre/omsorgspersoner skal disse ikke informeres om at melding sendes barnevernet.

Det er viktig å ivareta barns sikkerhet. Ved å informere foreldre om vår mistanke kan vi risikere å utløse ny eller alvorligere vold mot barnet, og vi kan risikere at barnet blir instruert til å ikke fortelle noe til oss hjelpere.

Det er barneverntjenesten eller politiet som vurderer om og når omsorgspersoner skal informeres.

Har du mistanke om eller er bekymret for at en voksen/eldre utsettes for vold og/eller overgrep?

Drøft bekymringen med kolleger og din leder.

Kontakt for råd og veiledning:

- Politiet 02 800
- Familievernkontoret i Aust-Agder 37 00 57 80
- Østre Agder Krisesenter 37 01 32 80
- Vern for eldre 80 03 01 96

Handlingsveiledere

Det er laget to handlingsveiledere til denne handlingsplanen, som skal fungere som arbeidsverktøy og veileder der det er mistanke om vold i nære relasjoner – én omhandler voksne og én omhandler barn.

Handlingsveilederne er utformet trinnvis, der vi starter på hva vi **ser**, går videre til hvordan vi **spør** om vold og hvordan vi **avklarer** det vi blir fortalt. Etter avklaring kommer **handling**, her er det listet opp konkrete tiltak som må iverksettes, også med fokus på saker av akutt grad (handling må skje umiddelbart), samt kontaktinformasjon til de ulike instansene som skal kontaktes.

Hver situasjon vil oppleves forskjellig, og handlingsveilederne er ment som en veileder for fremgangsmåte ved mistanke om vold i nære relasjoner. Det viktigste du som offentlig ansatt, kollega eller venn kan gjøre, er å **våge å se, tørre å spørre** og ha **mot til å handle**. Vis at du bryr deg, at du har tid til samtalen og at du ønsker å hjelpe.

Handlingsveilederne følger på de neste sidene. De er trykket opp i A4-format og fås ved henvendelse til Krisesenteret eller Familiens hus i Froland.

Hva gjør jeg som ansatt, kollega eller venn—VED MISTANKE OM VOLD I NÆRE RELASJONER?

SE

- Sår og blåmerker
- Brann- og kuttskader
- Selvskading
- Svimmelhet
- Konsentrasjonsproblemer
- Søvn- og spiseproblemer
- Uro og utagerende adferd
- Unnvikethet
- Nedstemthet, isolasjon
- Irritabel
- Avtaler endres ofte
- Personer motsetter seg hjelp som krever innsyn i familien
- Partner er ofte med på avtalene
- Hyppige legebesøk med diffuse symptomer
- Reaksjoner ved berøring
- Bruk av rusmidler

Volden kan ha mange ansikter

- den kan være fysisk, psykisk, seksuell, økonomisk eller handle om omsorgsvikt.

Følg magesfølelsen din!

Handlingsveilederen er en del av Froland kommunes Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

SPØR

Prøv å få til en dialog slik at volden erkjennes.

Start gjerne med:

- *Jeg har lagt merke til at...*

Beskriv så det du ser:

- *det virker som du ofte er mye borte fra jobb.*
- *du virker sliten.*
- *du har blåmerker på armen.*

Fortsett med:

- *Dette gjelder ikke deg, men min erfaring er at mange som ikke har det så greit hjemme kan få sånne plager.*
- *Hva tenker du om det?*
- *Hvordan har du det hjemme?*

TIPS!

- Prøv å unngå å bruke ordet vold
- Still åpne spørsmål (Ikke ledende)
- Benytt aktiv lytting, som *hmm... fortell mer om det... , beskriv hva gjorde du, hvor var du, hvordan oppleves det osv.*
- Gjenta nøkkelord i det som blir sagt.
- Unngå vurderinger av det som har skjedd som *oi, så forferdelig osv.*

AVKLAR

Hvordan arter volden seg?

- Slag, trusler, seksuell tvang
- Lugget, brent, ydmyket eller latterliggjort
- Manglende råderett over egne penger
- Nektes kontakt med familie og venner
- Ødelegger ting vedkommende er glad i
- Kjæledyr som mishandles
- Tvangsekteskap, kjønnslemlestelse

Hvor alvorlig er volden?

- *Når skjedde dette sistegang?*
- *Beskriv hva som skjedde*
- *Er du redd noe skal skje fremover?*
- *Er det fare for liv og helse for deg selv eller barna dine?*
- *Har du tidligere vært i kontakt med politiet eller krisesenter?*

Risikofaktorer

Samlivsbrudd, tidligere voldsepisoder, tilgang til våpen, arbeidsledighet, økonomiske vansker, sykdom og rusavhengighet kan bety økt risiko for grov vold og partnerdrap. Politiet og krisesenter bør kontaktes.

1

HANDLE

AKUTTE SITUASJONER

Ved alvorlige trusler eller fysiske skader etter vold og overgrep:

- **Ring politiet** for å forhindre nye akutte overgrep! Fortell hva du har sett og hvorfor du er redd for nye overgrep (avvergeplikten). Den voldsutsatte kan anmelde overgrepet eller politiet kan ta ut offentlig påtale.
- Ved mistanke om voldtekt kontaktes **Overgrepsmottaket i Kristiansand** eller **Legevakta** for undersøkelse og sporing. Unngå kroppsvask før undersøkelsen.
- Tilby den voldsutsatte å ta kontakt med Østre Agder Krisesenter.

HVA GJØR DU?

Målet er å motivere den voldsutsatte til å kontakte hjelpeapparatet.

- **Anonyme drøftinger**
Er du usikker på hva du skal gjøre, kan du drøfte saken anonymt med krisesenteret eller politiet. Ring og avtal en time for en samtale med fagpersoner på krisesenteret.
- **Informasjon om hjelpetilbudet til den voldsutsatte**
Hjelp den voldsutsatte med å finne informasjon om hjelpeapparatet!
- **OBS! Har barn vært vitne til volden?**
Send bekymringsmelding til barnevernet. Å være vitne til vold har like alvorlig effekt for barn som å selv bli utsatt for vold.

Veiledningssamtale på krisesenteret

Inviter den voldsutsatte til en samtale på krisesenteret. Krisesenteret kan hjelpe til med å vurdere sikkerheten, om forholdet skal anmeldes og gi råd og veiledning om veien videre for å stoppe volden.

Ikke alle trenger bo på krisesenteret. Voldsutsatte kan få jevnlig veiledningssamtaler i en vanskelig fase.

Du kan også som ansatt i hjelpeapparatet invitere krisesenteret med i møte med den voldsutsatte.

AVVERGEPLIKT

Alle har en personlig plikt til å anmelde eller på annen måte avverge og hindre alvorlige forbrytelser: Avvergeplikten: (§139) inntreffer ved alvorlig vold og er et personlig ansvar, uten hensyn til taushetsplikten.

AKUTT – DØGNÅPNE VAKTTELEFONER

Politiet: 112 ved akutt, 02800 døgnåpne vakttelefon.
Østre Agder Krisesenter: 37 01 32 80
Overgrepsmottaket i Agder (over 15 år): 38 07 34 00.
Under 15 år skal barneavdelingen kontaktes.
Legevakta: 116 117
Barnevernvakta: 37 01 31 01/11 61 11/02800

SAMTALER, RÅD OG VEILEDNING dagtid

Familievernkontoret i Arendal: 37 00 57 80
Alternativ til vold Arendal: 46 88 94 95
Østre Agder Krisesenter: 37 01 32 80
Kompetansesenteret mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse: 47 80 90 50
Barnevernet: 94 52 31 15/91 10 39 13

2

Hva gjør jeg VED MISTANKE OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP MOT BARN?

- for deg som jobber med barn, er offentlig ansatt eller nabo

1

SE

- Blåmerker, gjerne flere steder på kroppen
- Brann- og kuttskader
- Svimmelhet
- Søvn- og spiseproblemer
- Vondt i magen
- Uro og irritabilitet
- Tristhet og tilbaketrekning
- Utagerende eller «pleasende» adferd
- Reaksjoner ved berøring
- Sårhet, smerter i underliv
- Gjentatte urinveisinfeksjoner, utflod, blod
- Seksualisert adferd
- Selvskading
- Hyppige legebesøk og innleggelse på sykehus (med diffuse symptomer)
- Dårlig tannhelse
- Familien motsetter seg innsyn i familien
- Bruk av rusmidler

SPØR

Prøv å spørre om hva som har skjedd, mens du samtidig ivaretar barnet. Bruk barnets egne ord, vær nysgjerrig og utforskende i spørsmålene. Det holder at du avdekker vold—du trenger ikke la barnet gå inn i detaljer.

Start gjerne med:

- *Jeg har lagt merke til at...*
Beskriv så det du ser:
- *Du ofte har vondt i magen*
- *Du virker trøtt/trist*
- *Du har blåmerker på armen*

TIPS!

- Gjenta det barnet sier.
- Still åpne spørsmål (ikke ledende)
- Bruk støtteord som *hmm... ja, fortell mer*
- *Spør gjerne flere ganger, si: Jeg er her og kom innom hvis du vil snakke med meg.*
- Avtal et nytt møte med barnet

AVKLAR

Et barn kan fortelle om hendelser hjemme litt plutselig, for eksempel i en samlingsstund, i frikvarter osv. Inviter da barnet til samtale:

- Da du sa det ... tidligere i dag, hva mente du da?
- Jeg har ikke vært der, fortell så godt du kan...
- Hva skjer videre da?
- Du har fortalt meg om?

Utvvis varsomhet og ikke spør for detaljert, det er politiet eller barnehusene som foretar avhør av barnet og ønsker være den første som spør barnet om detaljene. Få barnet til å fortelle åpent!

Når barnet er ferdig med sin fortelling, bekreft det barnet har sagt og tydeliggjør at det hun/han har sagt er viktig.

Ikke lov barnet at du ikke skal si det til noen.

Forklar at du må snakke med noen andre voksne om det barnet har fortalt.

HVA GJØR DU?

- Noter ned det som barnet har fortalt, så ordrett som mulig. Dokumentasjon er viktig, skriv «mor sier...» «barnet forteller...»
- Du kan drøfte saken anonymt med barnevern, krisesenter, politi eller konsultasjonsteamet
- Drøft gjerne den konkrete saken med leder og/eller kollega, der dere sammen legger en plan over hvem som gjør hva på hvilket tidspunkt (akutte tiltak, bekymringsmelding, henvise til hjelpeapparat)
- **NB! Ved mistanke om vold og overgrep mot barn skal IKKE foresatte kontaktes.**

Volden kan ha mange ansikter

- den kan være fysisk, psykisk, seksuell, eller handle om omsorgsvikt.

Den kan også handle om frykt for ny vold eller for at ting blir ødelagt. Følg intuisjonen din!

Vold og overgrep kan skje i alle familier, uavhengig av sosial bakgrunn. Prøv å se bak fasaden!

HUSK: Å være vitne til vold har like alvorlig effekt på barnet som å selv bli utsatt for vold

HANDLE

2

AKUTT

Når du har grunn til å tro at et barn utsettes for vold eller kommer til å bli utsatt for vold, har du avvergeplikt.

- Ved fysiske skader
- Ved symptomer eller psykisk vold
- Ved alvorlige trusler
- Ved mistanke om seksuelle overgrep
- Når barnet viser redsel for å gå hjem
- Når barnet blir hentet av ruset foreldre
- Ved mistanke om nært forestående/gjennomført kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap.

⇒ **Varsel politiet umiddelbart**

⇒ **Varsel Barnevern/barnevernvakta samtidig.**

Ved synlige skader, ta gjerne bilder. Vurder om barnet skal til lege for å sikre bevis.

Din plikt er selve varslingen. Politiet vil etterforske og sørge for avhør ved barnehusene.

NB! Ved mistanke om vold og overgrep mot barn, skal IKKE foresatte kontaktes.

Vær oppmerksom på at faktorer som samlivsbrudd, arbeidsledighet, sykdom, trygd, og rusmisbruk i familien kan bety økt risiko for alvorlig vold.

HVA GJØR DU VED MISTANKE OM AT ET BARN ER VITNE TIL VOLD ELLER UTSETTES FOR VOLD ELLER SEKSUELLE OVERGREP?

Bekymringsmelding sendes barnevernet

Den skal inneholde: Personaldata, årsaken til bekymring, beskrivelse av hva du har sett, hørt, observert, og når. Oppgi kontaktperson og hva som allerede er gjort. Meldingen sendes i samarbeid med leder. Hvis leder motsetter seg å signere, har du et selvstendig ansvar for, å sende meldingen med din underskrift.

Barnevernet gir melder den tilbakemelding, når melding er mottatt og undersøkelsen er avsluttet.

Husk!

Du skal kun melde fra om din bekymring. Det er barnevernet som undersøker saken og avgjør videre tiltak.

Anonyme drøftinger

Er du usikker? Ring barnevernet for å drøfte saken anonymt. Møter du barn gjennom jobben din kan du også kontakte konsultasjonsteamet i Agder for, å diskutere bekymringen din med fagpersoner.

HVIS SAKEN ER HENLAGT MEN VOLDEN FORTSETTER?

Ny melding til barnevernet

Meld forholdet på nytt til barnevernet, som i mellomtiden kan ha mottatt flere bekymringsmeldinger.

Informasjon om hjelpetilbudene til hjemmet

Gi elever og foreldre informasjon om vold i nære relasjoner og hjelpetilbudene. Send med brosjyrer hjem eller del ut på foreldremøter.

VIKTIGE TELEFONNUMMER

Politi: 112 ved akutt, 02800 døgnåpne vakttelefon.
Østre Agder Krisesenter: 37 01 32 80
Overgrepsmottaket i Agder: (over 15 år): 38 07 34 00.
Under 15 år skal barneavdelingen kontaktes.
Legevakta: 116 117
Barnevernvakta: 37 01 31 01/116 111/02800

SAMTALER, RÅD OG VEILEDNING dagtid

Famillens hus: 912 43 099
Familievernkontoret: 37 00 57 80
Konsultasjonsteamet i Agder: 466 17 930
Østre Agder krisesenter: 37 01 32 80
Foreldresupport: 116 123 (tast2)

AVVERGEPLIKT

Alle har en personlig plikt til å anmelde eller på annen måte avverge og hindre alvorlige forbrytelser. Avvergeplikten: (§139) inntreffer ved alvorlig vold og er et personlig ansvar, uten hensyn til taushetsplikten.

MELDEPLIKT

Du har selvstendig plikt til å melde fra til barnevernet ved mistanke om vold.

Nettressurser

Det finnes en rekke nettbaserte verktøy og tiltak som kan benyttes i forebyggende arbeid, som ikke er tatt med som direkte tiltak i handlingsplanens tiltaksliste. Disse kan hjelpe kommunens tjenester med å gjennomføre tiltakene, og gi et helhetlig tilbud.

For alle

- [Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress](#) - forskning og rapporter
- [Dinutvei.no](#) - Nasjonal veiviser til hjelpetilbud, informasjon og kunnskap om vold i nære relasjoner, voldtekt og andre seksuelle overgrep. Her finner du også en spørsmål-svartjeneste hvor du som stiller spørsmål er anonym.
- [Hvorlite.no](#) - Politiets informasjonsside om vold i nære relasjoner

For deg som jobber med barn og unge

- **Kunnskapsgrunnlag** – Metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge. Rapport finnes hos [Helsedirektoratet](#)
- **SNAPKE** er et opplæringsprogram for deg som arbeider med å snakke med barn og unge, utarbeidet av RVTS. Her kan du øve og trene på å avklare hvordan barnet har det. Tilgjengelig på [Snakkemedbarn.no](#)
- [Jegvilvite.no](#) - Først og fremst informasjon til barn, men under fanen for voksne får du enkle tips og råd om hvordan du på best mulig måte kan snakke med barn om vanskelige ting.
- [Rettentil.no](#) er utviklet av RVTS og er et oversiktsverktøy for deg som møter barn og unge som kan være utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse. Den inneholder artikler, oppdaterte definisjoner og fenomenbeskrivelser, samt konkrete råd og refleksjonsspørsmål. Her finner du også en oversikt over viktige deler av hjelpeapparatet og referanser til aktuell faglitteratur.

Voldsforbyggende og livsmestrende opplæringsverktøy for barnehage og skole.

- [Jegvet.no](#)
- [Determittvalg.no/](#) (Lion's Quest)
- [Æ E MÆ](#) – Program for forebygging av vold og seksuelle overgrep, fra Sortland kommune

Gode nettressurser rettet mot barn og unge

- [Jegvilvite.no](#)
- [RVTS informasjonsfilm](#) for barn om overgrep mot barn
- [116111.no](#) - Informasjon om hva som skjer hvis du ringer alarmtelefonen for barn og unge på mange språk
- [Ikke Greit](#). Bufdir sin informasjonsbrosjyre med tips og råd til ungdom 13-18 år med tips og råd til hva de kan gjøre hvis de selv eller andre blir utsatt for hatprat
- *Kroppen min eier jeg*, tegnefilmer på [NRK Super](#) og veiledningsmaterieell fra [Redd Barna](#)
- [Helsesista](#) på Snapchat har en stor følgerskare blant barn og unge. Se og lær!

Forankring i nasjonale, regionale og lokale planer

Nasjonale handlingsplaner

[Regjeringens opptrappingsplan mot vold og overgrep 2017-2021.](#)

[Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold 2021-2024](#)

[Frihet fra vold – regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021-2024](#)

[Trygghet, mangfold og åpenhet 2021-2024](#)

[Barnevernreformen 2022](#)

Veiledere

[Veileder for helsetjenestens arbeid med vold i nære relasjoner](#)

[Nasjonale veileder, kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner](#)

Regionale planer

[Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på Agder 2015-2027 \(LIM-plan\)](#)

Kommunale planer

Froland Kommune Kommuneplan – samfunnsdel 2021-2033

Bærekraftsmål 3 God helse og livskvalitet; fravær av psykisk og fysisk vold

[Kommuneplanen - Froland kommune](#)

Kommunal LIM-plan – [Froland Kommune](#)

FROLAND KOMMUNE

Frolandsveien 995

4820 Froland

www.froland.kommune.no

